

طرحی برای تقویت

مهارت‌های بیانی

مسعود ملکی

کارشناس ارشد علوم قرآن و حدیث
معلم راهنمای پایه چهارم

تصویری ضبط و در وبگاه برای دانش‌آموزان بارگذاری می‌کند.

۲. به ازای هر هفته، یک داستان کوتاه در نظر گرفته می‌شود. در این طرح از داستان‌های مورچه (داستان‌های کوتاه با موضوعات تربیتی و طنز) استفاده شد. بهتر است داستانی انتخاب شود که بیش از یک صفحه نباشد و نیز موضوعی تربیتی داشته باشد تا بعد از اجرای دانش‌آموز برای پدر یا مادر، اهل خانه در مورد آن با هم گفت‌وگو کنند (البته ما در این طرح برنامه‌ای برای هدایت این گفت‌وگو نداریم).

۳. بچه‌ها فایل صوتی یا تصویری کوتاهی (کمتر از دو دقیقه)، از اجراهایشان تهیه می‌کنند.

مراحل کار

الف) فیلم فن‌های مهارت‌های بیانی ضبط می‌شود. اگر به‌صورت پرده سبز اجرا شود، همراه تدوین آن، حدود یک‌ونیم ساعت طول می‌کشد. هر فیلم سه تا شش دقیقه است.

ب) هر هفته در روزی معین، یک داستان به همراه فن‌های مهارت‌های صحبت‌کردن، در وبگاه مدرسه مجازی برای دانش‌آموزان بارگذاری می‌شود.

ج) دانش‌آموزان تا دو روز بعد فرصت دارند داستان را بخوانند، با زبان خود آن را برای والدین تعریف کنند، از اجرای خود فیلم یا صوت تهیه و در وبگاه بارگذاری کنند. والدین نیز تا همین روز مهلت دارند به اجرای فرزندشان نمره بدهند. به نظر می‌رسد این فعالیت از دانش‌آموزان حدود ۳۰ دقیقه و از والدین حدود ۱۰ دقیقه وقت بگیرد.

هدف این طرح آموزشی عبارت است از «تقویت مهارت‌های بیانی دانش‌آموز، به‌گونه‌ای که بتواند هنگام صحبت در مورد موضوعی معین، چند نکته را رعایت کند:

۱. شمرده سخن گفتن: کلمات را نه تند و شتاب‌زده و نه کند ادا کند.
 ۲. تکیه بر حرف آخر هر کلمه: حرف آخر هر کلمه را ادا کند، به‌گونه‌ای که برای مخاطب واضح باشد.
 ۳. سکوت کردن به جای اِ گفتن: از اِ گفتن بپرهیزد و به جای آن سکوت کند.
 ۴. تکیه کلام نداشتن: تکرار نکردن یک کلمه مشخص در هنگام صحبت.
- در ابتدا سنجش تشخیصی صورت می‌گیرد تا مسیر پیشرفت هر دانش‌آموز مشخص شود.

پیش‌نیاز

به نظر می‌رسد، قبل از اجرای مهارت‌های بیانی، مهارت‌های روان‌خوانی اولویت داشته باشند؛ به‌طوری که دانش‌آموزان در چهار تا شش هفته، با خواندن متن، فن‌های روان‌خوانی را بیاموزند و بعد سراغ دایره لغات خود بروند. این پیش‌نیازها عبارت‌اند از:
۱. صحیح‌خوانی؛ ۲. لحن خواندن با توجه به علائم نگارشی؛ ۳. سرعت مناسب در روان‌خوانی.

مخاطبان

دانش‌آموزان پایه چهارم ابتدایی

شیوه کار

۱. معلم نکات را به‌صورت مختصر در قالب یک نسخه

۱. ضبط فیلم فن‌های مهارت‌های بیانی
 ۲. آماده‌سازی داستان‌ها به صورت پی‌دی‌اف
 ۳. بارگذاری فیلم فن‌های مهارت‌های بیانی و داستان‌ها در وبگاه و مهلت‌دادن برای ارسال نسخه‌های صوتی یا تصویری اجرای بچه‌ها و امتیازدهی والدین تا دو روز بعد.
 ۴. ارائه بازخورد به بچه‌ها: معلم، نسخه‌های صوتی یا تصویری اجرای دانش‌آموزان را گوش می‌دهد و به تک‌تک آن‌ها بازخورد می‌دهد. واضح است که بهترین بازخورد تصویری است. معلم به هر فرد، نکاتی را که رعایت کرده است و مورد تأیید اوست و نکاتی را که باید رعایت کند، تذکر می‌دهد. در عین حال، به جای بازخوردهای تصویری و صوتی، می‌توان از بازخورد متنی استفاده کرد. برای مثال:

«سلام پسر/دختر خوبم... چقدر خوب تلاش کرده‌ای! فقط بد نیست فن (نام فن گفته می‌شود) را بیشتر رعایت کنی. مثلاً.....»

در کنار این بازخورد متنی، بازخورد دیگری به صورت (عالی، خیلی خوب، متوسط، نیاز به تلاش بیشتر) نیز بر اساس فن‌های اجراشده داده می‌شود. پیشنهاد می‌کنیم این بازخورد در پایان یک ماه یا دو ماه، به صورت نمودار، میزان پیشرفت دانش‌آموز را نشان دهد.

د) معلم تا هفته آینده باید بازخورد بدهد. گوش‌دادن به هر نسخه صوتی، به همراه بازکردن و بستن آن در وبگاه و ارائه بازخورد متنی یا صوتی، حدود سه‌ونیم دقیقه طول می‌کشد.

ن) اجراهای دانش‌آموزان به فیلم تبدیل می‌شود؛ به همراه بازخورد معلم از فعالیت هفته قبل. این کار حدود دو ساعت و نیم تا سه ساعت طول می‌کشد.

و) پس از تثبیت مهارت‌ها که ممکن است چند هفته‌ای طول بکشد، به بچه‌ها کمک می‌شود درباره اجراهای یکدیگر، شبیه مجری یا گزارشگر قضاوت کنند.

ه) در برخی مراحل، معلم می‌تواند بهترین اجراهای دانش‌آموزان را طبق نظرات اولیا انتخاب کند و آن‌ها را نیز در معرض دید بچه‌ها قرار دهد.

مکان

تمام فعالیت‌ها می‌توانند در وبگاه مدرسه مجازی صورت گیرند.

وسایل، امکانات، رسانه

رایانه کیفی یا تلفن همراه. امکانات ضبط فیلم توسط

معلم ارائه

ارزشیابی

● بعد از تعریف داستان برای والدین، بچه‌ها باید بر اساس سنجه‌های معینی (مربوط به فن‌ها و نحوه اجرا بر اساس آن‌ها) ارزیابی قرار شوند و به آن‌ها از یک تا چهار امتیاز داده شود.

سنجه‌ها عبارت‌اند از:

(الف) آیا شمرده صحبت می‌کند؟ (شتاب‌زدگی یا کندگی)
 (ب) از مکث به همراه یا موارد مشابه، پرهیز می‌کند و به جای آن سکوت و فکر می‌کند؟
 ملاک: صفر تا ۲ مورد: خیلی خوب / ۳ تا ۴ مورد: خوب / ۵ تا ۶: متوسط / بیشتر از ۶ مورد: نیازمند به تلاش بیشتر (ج) آیا حرف آخر کلمات را به صورت قابل فهم برای مخاطب بیان می‌کند؟
 (د) آیا تکیه کلام دارد؟ (کلماتی مثل «چیز»، «بعد»، «مثلاً» را خیلی تکرار نمی‌کند و آن‌ها را در جای صحیح خود به کار می‌برد).

ملاک: صفر تا ۲ مورد: خیلی خوب / ۳ تا ۴ مورد: خوب / ۵ تا ۶ مورد: متوسط / بیشتر از ۶ مورد: نیاز به تلاش بیشتر) برای هر فن یک سنجه جداگانه در نظر گرفته می‌شود. در هر مرحله، یک فن ارزیابی می‌شود. هر فن ۱۰۰ امتیاز دارد که ۱۰ درصد آن به والدین، ۶۰ درصد به ارزیابی سه نفر از هم‌کلاس (با ذکر دلایل مشخص)، ۲۰ درصد به خودارزیابی دانش‌آموز و ۱۰ درصد به معلم مربوط است.

● **ارزشیابی پایانی:** در پایان طرح، دانش‌آموزان یک هفته فرصت دارند خود را برای یک سخنرانی چهار دقیقه‌ای آماده کنند. آن‌ها باید از کار خود فیلم بگیرند و آن را بفرستند. متن این سخنرانی را معلم (به صورت یکسان) تهیه می‌کند و در

اختیار همه قرار می‌دهد.

پیشنهاد می‌شود ارزشیابی پایانی ۵۰۰ امتیاز داشته باشد. ۷۰ درصد (۳۵۰ از ۵۰۰) به فعالیت مستمر و عملکرد پایانی (پروژه سخنرانی) مربوط باشد و ۳۰ درصد باقی‌مانده (۱۵۰ از ۵۰۰) به امتیاز بچه‌ها به هم اختصاص یابد.

در نهایت امتیازها می‌توانند موجب راهیابی دانش‌آموزان به گرفتن گواهی نامه فن بیان شوند یا نشان یا مدالی دریافت کنند.

کلاس برخط

- در کلاس برخط سطح آموزش باید بالاتر از کلاس نابرخط باشد. برای رسیدن به این هدف، نمونه‌هایی از الگوی صحبت متناسب با رعایت قواعد در حد سه دقیقه آماده و ارائه می‌شوند. نمونه‌ها باید خیلی ممتاز باشند و زیرکانه ریزه‌کاری‌ها را در بر داشته باشند. مثلاً آن قدر طنزآمیز باشند که خنده بچه‌ها کمی مانع از قضاوت آن‌ها شود.

- دانش‌آموزان به این نمونه‌ها توجه می‌کنند و سپس بر اساس معیارهایی که بلدند، آن‌ها را قضاوت می‌کنند. سپس با شرکت در نظرسنجی، با ذکر دلیل، به این کار امتیاز می‌دهند.

- روش دیگر اجرا این است که یک نسخه صوتی را خود بچه‌ها در قالب کارگروهی بررسی کنند و نقاط مثبت و منفی اجرا را توضیح دهند.

- جلسات برخط بهتر است دو جلسه یک‌بار صورت بگیرد. یعنی بعد از آموزش هر دو فن، یک جلسه برخط باشد.

- بعد از آموزش چهار فن، یک جلسه مفصل برخط نیاز است تا همه فن‌ها بازبینی شوند.